

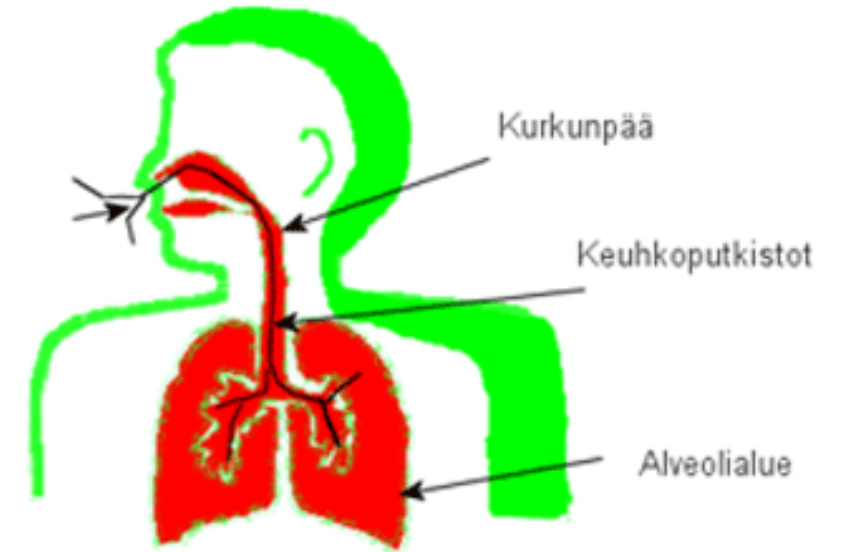

Kvartsipölyn terveysvaikutukset

Jere Ketola
Sosiaalipoliittinen asiantuntija

Minne kvartsipöly kertyy?

- Isommat hiukkaset jäävät nenän kautta hengittäessä limaan kiinni
  - Ihmisen luontaiset puolustusmenetelmät, esimerkiksi limanerityksen kautta auttavat poistamaan ei-toivottuja hiukkasia
- Pienemmät hiukkaset jatkavat matkaansa keuhkoihin ja ongelmallisinta on keuhkorakkuloiden eli Alveolien alueelle kertyvät hiukkaset, jotka eivät pääse luontaisesti poistumaan minnekään
  - hiukkasten halkaisija $< 10 \mu\text{m}$; mediaani $4,25 \mu\text{m}$
  - Samalle alueelle kertyvät myös rakentajille surullisen tutut asbestikuidut, osin samankaltaisin seurauksin
  - Aiheuttavat ajanmittaan keuhkojen arpeutumista ja tätä kautta keuhkojen hapenottokyvyn heikkenemisen

Kuva VTT

Kvartsipölyn aiheuttamat sairaudet

- Keuhkoahtaumatauti
- Kivipölykeuhkosairaus eli silikoosi
- Keuhkosyöpä

Keuhkoahtaumatauti

- Keuhkoahtaumatautia sairastaa n. 200 000 suomalaista. Sen työperäisen syyosuuden arvioidaan olevan noin 14 %, tupakoimattomilla noin 31 %
  - Tupakka yksittäinen suurin syy - > Hankaloittaa diagnosointia
- Kivipölyn suoranaisesti aiheuttama määrä vaikea arvioida juuri tästä syystä
- Vaikeuttaa myös korvauskäytäntöjä vakuutusyhtiöissä

Keuhkoahaumatauti

- Vakavin riski keuhkoahaumataudille, jos altistuu sekä työperäisille altisteille, että tupakoi
- Oireina hengenahdistus, yskä ja limannousu
- Pitkälle edenneenä levätessäkin vaikeuksia hengittää ja seurauksena hengenahdistusta
- Diagnoosi ammattitautiksi edellyttää yleensä Työterveyslaitoksen asiantuntijaryhmän lausuntoa ja pitkää vähintään 10v altistumista töissä

Kivipölysairus eli silikoosi

- Ensimmäinen oire yleensä yskä, väsymys, painonlasku,
- Vaikeuttaa hengittämistä - > fyysinen suorituskyky laskee
- Tyypillisesti altistuminen pitkäaikaista
- Keuhkot muuttuvat röntgen –kuvissa täplikkäiksi, isomman altistumisen ja pidemmän ajan jälkeen kokonaisia alueita jotka arpeutuneet ja keuhkorakkulat lakanneet toimimasta

Kivipölysairus eli silikoosi jatkuu..

- Keuhkojen tulehdustila ja arpeutuminen
- Oireet saatetaan havaita liiankin myöhään
- Diagnoosin saamista voi vaikeuttaa tupakointi, hoitava lääkäri ei välttämättä osaa ajatella kyseessä olevan ammattitauti
- Yksi vanhimpia ammattitauteja maailmassa

Keuhkosyöpä

- Syöpien osalta aikainen havaitseminen parantaa ennustetta.
- Ammattitautiperusteinen syöpä hoidetaan samalla lailla kuin muusta syystä syntynyt syöpä.
- Keuhkosyöpä on yleisempi silikoosia sairastavilla potilailla. Syy ja seuraussuhteet eivät ole täysin vielä selvillä.
- Ammattitaudiksi hyväksymisen ehtona on, että syöpävaaralliseksi tunnetulle altisteelle altistumisen on täytynyt olla ollut niin suurta, että tällä tavoin altistuneiden sairastumisriskin on osoitettu olevan ryhmätasolla yli kaksinkertainen altistumattomien riskiin verrattuna (RR >2)

Keuhkosyöpä jatkuu..

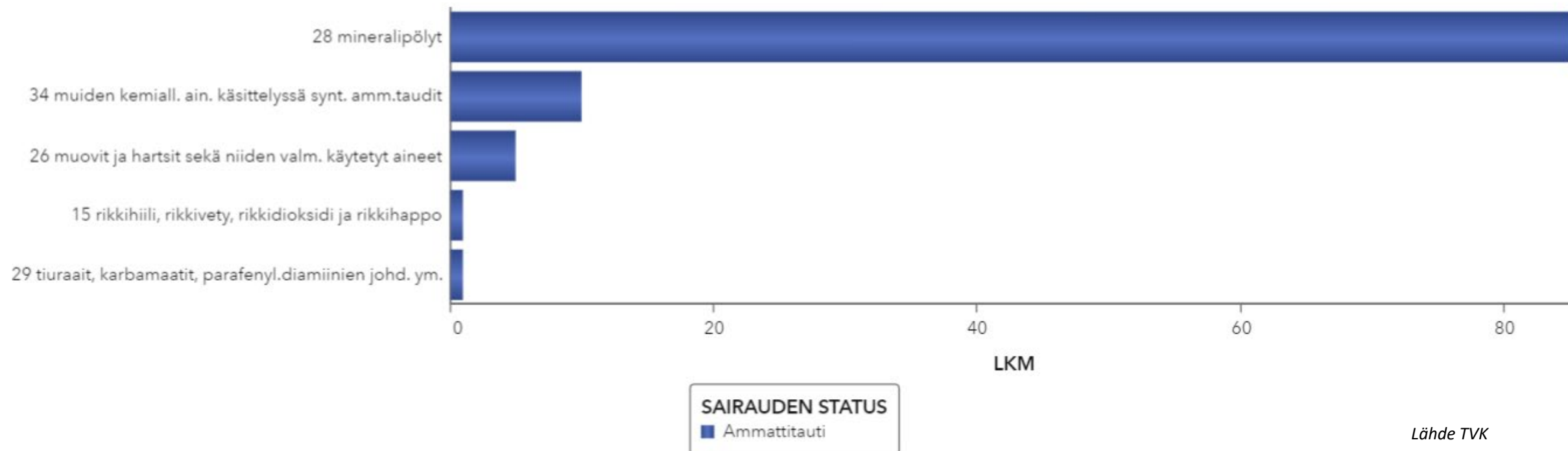
- Välillä syy-yhteys työperäiseen ammattitautiin ei ole selvää kuin vasta kuolinsyytutkimuksessa
- Silikoosissa ja keuhkosyövässä kuolleisuus on suuri. Suomessa ja Euroopassa ammattitautiperäisistä syöpäkuolemista suurin osa on asbestijohdannaisia, kivipölyn aiheuttama kuolema lienee kuitenkin vahvasti alidiagnosoitu
- Korvauskäytännöissä isoja haasteita, vakuutusyhtiöt epäilevät kaikkia muita syitä ennen ammattitautidiagnoosia. Usein syöpäpotilaalla muita sairauksia

Ammattitautien ehkäisy olennaisen tärkeää

- Inhimillinen hinta kallis
- Sairastaminen kivuliasta ja aiheuttaa sairauden kestäessä usein myös taloudellisia vaikeuksia
- Hoito yhteiskunnalle kallista
- Kivipölyn ja asbestin osalta tilastot karuja..

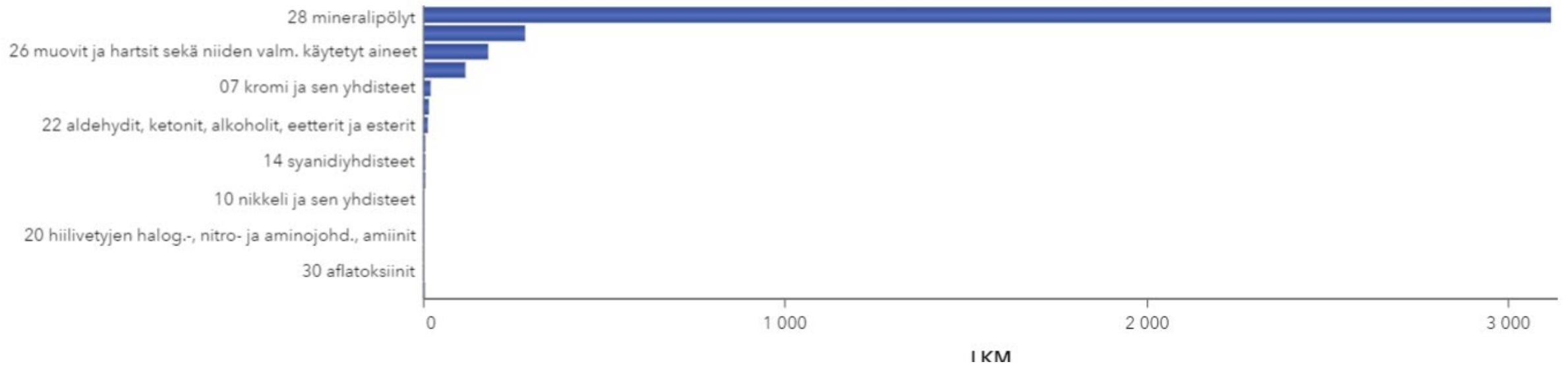
Vuonna 2022 ammattitautiepäilyjä (kemiallisilla syillä):

Ammattitaudin tai ammattitautiepäilyn altiste (tarkempi)

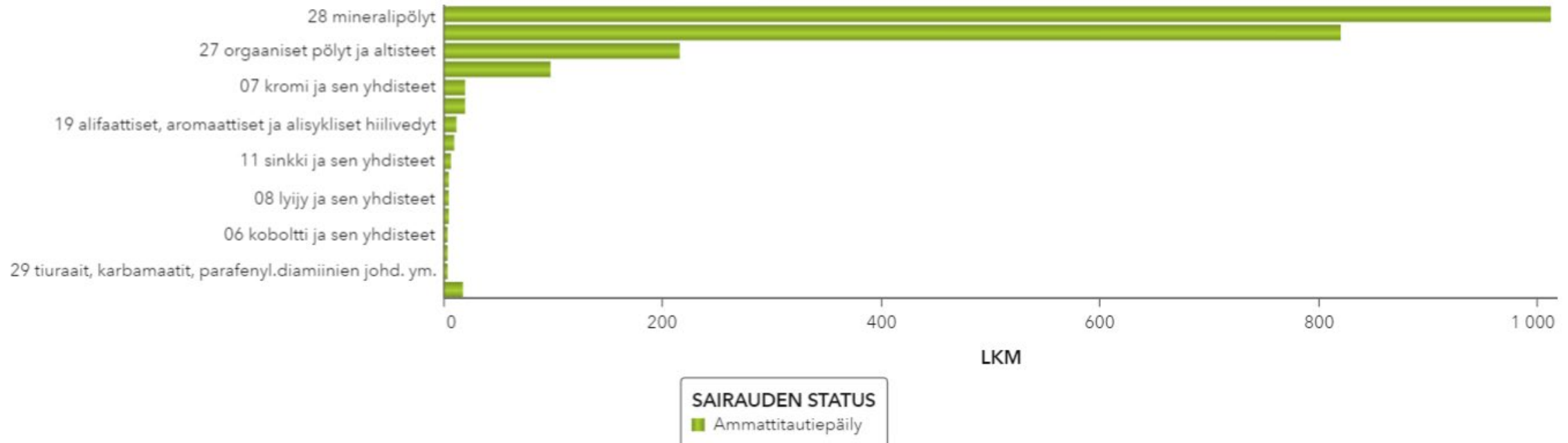

Ja seuraavalla sivulla kokonaiskuva samoilla syillä:

Ammattitaudin tai ammattitautiepäilyn altiste (tarkempi)

Ammattitaudin tai ammattitautiepäilyn altiste (tarkempi)

Kiitos

 Rakennusliitto

